

**«Жамбыл облысы әкімдігінің ішкі саясат басқармасы» КММ әлеуметтік жобаны іске асыру бойынша
«Жамбыл облысы жастар ұйымдарының қауымдастығы» ЗТБ**

**Қоғамдық кеңестің жұмысын жүргізу бойынша
ӘДІСТЕМЕЛІК ҚҰРАЛ**

Жамбыл облыстық Қоғамдық кеңеспен келісілді

Жамбыл облысы, 2016 жыл

Кіріспе

Әдістемелік ұсыным облыстық, қалалық және аудандық қоғамдық кеңес мүшелеріне ақпараттық және әдістемелік қызметті сүйемелдеуге жауапты қоғамдық кеңестер мамандарының жәрдемдесуі мақсатында әзірленген.

Әдістемелік ұсынымдар негізгі нормативтік құжаттар талабын және қоғамдық кеңестер қызметінің мақсаттары мен міндеттерін, олардың атқаратын функцияларын, қалыптастыру рәсімдерін айқындайтын құжаттардың талаптарын, олардың ақпараттық және әдістемелік сүйемелдеу қызметін ескере отырып жасалған.

Әдістемелік ұсынымдар қоғамдық кеңестер жұмысын ұйымдастыру кезінде, қоғамдық кеңестердің құрылымдары, қоғамдық кеңестердің жұмысын жүргізуге пайдаланылуға болады.

1. Негізгі нормативтік актілер

Қоғамдық кеңес - қоғамдық бақылауды жүзеге асыратын, ережеде көзделген тәртіппен және нысандарда мемлекеттік биліктің атқарушы органында қоғамдық кеңес туралы заңнамасында белгіленген тәртіппен бекітілген мемлекеттік билік пен қоғамдық бақылауды жүргізу кезіндегі жұмыстарды ұйымдастыратын атқарушы орган.

Қоғамдық кеңес автономиялық округтық мемлекеттік билік атқарушы органының қоғамдық бақылау жүргізу кезінде Қазақстан Республикасының

«Қоғамдық кеңестер туралы» 2015 жылғы 2 қарашадағы № 383-V ҚР заңына сәйкес жүзеге асырады.

2. Қоғамдық зерделеу ұйымдастыру және жүргізу тәртібі

Қоғамдық зерделеу астарында қоғамдық кеңес ақпараттарын жинау және талдау, қоғамдық мәні бар фактілер мен іс-әрекеттерінің жиынтығы, зерделеуге қатысты мән-жайларды зерделеу жөніндегі қоғамдық кеңестің мемлекеттік билік органдары қызметінің, жергілікті өзін-өзі басқару органдарының, мемлекеттік және өзге де органдар мен ұйымдардың қызметін, сондай-ақ жария өкілеттігін жүзеге асыратын ұйымдардан мемлекеттік емес коммерциялық ұйымдардың құқықтары мен заңды мүдделерін қозғайтын, қоғамдық кеңестің қоғамдық бірлестіктер мен өзге де өкілеттіктерін іске асыру мақсатындағы адамның және азаматтың құқықтары мен бостандықтары түсіндіріледі.

Қоғамдық кеңес және өзге де қоғамдық бақылау субъектілері қоғамдық зерделеу бастамашысы болуы мүмкін. Қоғамдық зерделеу нысанасы болуы мүмкін:

- қоғамдық мүдделері қозғалатын бөлігінде мемлекеттік органдардың және ұйымдардың, жергілікті өзін-өзі басқару органдарының қызметі;
- қоғамдық мүдделерді бұзатын бөлігінде кез келген меншік нысанындағы коммерциялық ұйымдардың қызметі;

- қоғамдық мүдделерді қанағаттандыру бөлігінде коммерциялық емес ұйымдардың қызметі.

Қоғамдық зерделеу қоғамдық мүдделер мен адамның және азаматтардың құқықтары мен бостандықтарын сақтау есебін қамтамасыз ету мақсатымен жүргізіледі. Қоғамдық зерделеу міндеттері мыналар болып табылады:

- зерделеу нысанасына қатысы бар қоғамдық мүдделерді қозғауға немесе қоғамдық ықпал етуге қабілетті ақпаратты жинау;
- қоғамдық зерделеу барысында алынған ақпаратты зерделеу және бағалау;
- анықталған кемшіліктерді жою жөнінде ұсынымдар мен ұсыныстар әзірлеуді қоса алғанда қоғамдық зерделеу қорытындыларын шығару, тиісті органдар мен ұйымдарға бағыттау;
- қоғамдық зерделеу нәтижелері туралы ақпаратты жариялау.

3. Қоғамдық сараптаманы ұйымдастыру және жүргізу тәртібі:

Қоғамдық сараптамада арнайы білім мен (немесе) мамандардың тәжірибесін пайдалану негізделген деп түсіндіріледі, қоғамдық кеңеспен тартылған қоғамдық негізде қоғамдық сараптама жүргізуге, талдау және актілердің бағалануының, актілердің жобаларын, шешімдерді, шешу жобаларын, құжаттарын және басқа да материалдарды, мемлекеттік билік органдарының әрекетін (әрекетсіздігін), жергілікті өзін-өзі басқару органдарының, мемлекеттік және өзге де органдар мен

ұйымдардың жекелеген түрлерін жүзеге асыратын жария өкілеттігі сәйкестігін тексеру, актілердің жобаларын, шешімін, шешімдердің жобаларын, құжаттарын және заңнаманың басқа да талаптарының материалдарын, сондай-ақ адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтарының сақталуын тексеру. Қоғамдық бірлестіктердің және өзге мемлекеттік емес ұйымдардың құқықтары мен заңдық мүдделерін, қоғамдық кеңестің өкілеттігін іске асыру мақсатында қоғамдық сараптаманы жүргізу мынадай негізгі принциптермен негізделген:

- жариялылық және ашықтық;
- сапа және жауапкершілік;
- әлеуметтік маңыздылық;
- объективтілік.

Қоғамдық сараптаманың мақсаты - Қазақстан Республикасының азаматтарының қоғамдық маңызы бар мүдделерінің үйлесуі, мемлекеттік билік органдары мен жергілікті өзін-өзі басқару органдарының қоғамдық бірігуі. Қоғамдық кеңес заң жобаларына, өзге де нормативтік-құқықтық актілер мәселелерін, Қазақстан Республикасының мемлекеттік әлеуметтік саясатының және конституциялық құқықтарының сұрақтарын қозғайтын қоғамдық сараптама жүргізеді, әлеуметтік қамсыздандыру облысында қауіпсіздік пен құқықтық тәртіпті қамтамасыз етеді. Қоғамдық сараптама жоспарының жобасын жүргізу нормативтік-құқықтық актілердің жобаларын қалыптастыру және қоғамдық кеңес жоспарларының негізінде мемлекеттік биліктің

атқарушы органымен сәйкес заң жобаларын дайындау. Қоғамдық кеңес куәландырған қоғамдық сараптаманы жүргізу жоспары, сонымен қатар заң жобаларының мазмұнын және жоспарға енгізілген басқа да құқықтық-нормативтік актілер қоғамдық кеңеспен мемлекеттік биліктің атқарушы органының ақпараттық-телекоммуникациялық «Интернет» желісіндегі ресми парақшасында/сайтында орналастырылады.

Қоғамдық сараптама жоспарына заң немесе өзге де нормативтік-құқықтық актінің жобасын жүргізу үшін, соған сәйкес қоғамдық кеңестің шешімімен қоғамдық сараптама жұмыс тобы құрылады. Жұмыс тобының құрамы қоғамдық кеңес мүшелерінің қатарынан қалыптастырылады, қоғамдық бірлестіктер мен Қазақстан Республикасының өзге де азаматтарының бірлестіктері және сарапшыларды ұсынатын жұмыс тобы мүшелері. Жұмыс тобының құрамы, топ жетекшісі қоғамдық кеңестің шешімімен бекітеді. Жұмыс топтары қоғамдық сараптама өткізу кезеңінде құрылады. Қоғамдық сараптама жүргізуге жұмыс тобы қоғамдық сарапшылар тартуға құқылы. Қоғамдық сарапшылар ретінде тартылады:

- заңды тұлғалар (қызметі Қазақстан Республикасының азаматтық қоғамын, олардың жарғылық қызметін (бұдан әрі- ұйымдар) дамытуға бағытталған коммерциялық емес ұйымдардың бірлестіктері);
- жеке тұлғалар, ғылыми және тәжірибелік білімі

бар қажетті сараптаманы жүргізуге тиісті, соған сәйкес талаптарды қанағаттандыратын;

Қоғамдық сарапшылар ретінде тартылатын жеке тұлғаларға мынадай талаптар ұсынылуы мүмкін:

- жоғарғы және (немесе) жоғарғы оқу орнынан кейінгі кәсіптік білімі;

- сараптамашы қызметі бейініне сәйкес ғылыми дәрежесінің болуы;

- алдыңғы тәжірибелік жұмыс өтілі бейіні бойынша сараптама қызметі кем дегенде 10 жыл;

- халықаралық актілер мен Қазақстан Республикасының заңнамасы, сарапшылық қызметіне сәйкес білімі;

- қажетті зерттеулерді жүргізу қабілеттігі, олардың нәтижелеріне сәйкес құжаттар мен зерттеулердің қорытындыларын;

Жеке тұлға бойынша қоғамдық сараптама жүргізуге мынадай құжаттар:

- мемлекеттік үлгідегі жоғары кәсіптік білімі туралы құжаттың көшірмесі;

- еңбек кітапшасының көшірмесі;

- ғылыми дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы (егер бар болса) туралы құжаттардың көшірмесі;

- ғылыми еңбектер туралы ақпаратты реттеу саласында зерттелетін жобаның нормативтік-құқықтық құжаты;

- дербес деректерді өңдеу туралы келісім

Заңды тұлға жұмыс тобына нормативтік- құқықтық актілерді жүргізу туралы келесі құжаттарды:

- қоғамдық бірлестікке тіркелу туралы куәліктің көшірмесі;

- заңды тұлғалардың біріңғай мемлекеттік тізіліміне жазба енгізу туралы куәліктің көшірмесі;

- жарғының көшірмесі.

Жеке немесе заңды тұлға ретінде қоғамдық сарапшыға тарту туралы шешімді жұмыс тобының жетекшісі қабылдайды. Қоғамдық сарапшылар қоғамдық негізде тартылуы мүмкін, сондай-ақ Қазақстан Республикасы заңнамасына сәйкес шарт негізінде.

Қоғамдық сараптама жүргізуге қатысуға ниет білдірушілер қоғамдық сараптаманы жүзеге асыратын жұмыс тобына жазбаша ұсыныс жібереді. Ұйымның өтініші бойынша қоғамдық кеңес сараптама жүргізуге қажетті барлық құжаттарды (заңнама мазмұны, түсіндірме жазбаны және заң шығарушы биліктегі заңнама жобасының өту кезеңдерінің деректері). Қоғамдық сараптама жүргізудің нәтижесінде заңнама жобасына сәйкес немесе басқа нормативтік-құқықтық актінің жобасы қорытынды құжат (қорытынды) дайындалады.

Қорытындыны дайындау процесінің нәтижелері бойынша келесі мақсаттар мен міндеттерді қамтиды:

- Қазақстан Республикасы мемлекеттік биліктің мемлекеттік биліктегі органдар, басқа да Қазақстан Республикасының субъектілерінің органдары, жергілікті өзін-өзі басқару органдары және халықаралық ұйымдар, өңіраралық, сондай-ақ халықаралық сипаттағы жалпыресейлік анықтау процесстері;

- Қазақстан Республикасының азаматтарының құқықтары мен бостандықтары және қоғамдық бірлестіктерді қалыптастыру мен іске асыру саласында мемлекеттік саясатты жүзеге асыру, қоғамдық бақылау қызметін атқарушы билік органдары мен органдар жергілікті өзін-өзі басқару автономиялық округтерге айтарлықтай зиян проблемаларды анықтау;

- басқарушылық және өзге де сипаттағы қаралатын, шығармашылық шараларын қабылдау қажеттігінің негіздемесі.

Қорытынды құжатты даярлау кезінде жұмыс тобы коммерциялық емес ұйымдар және қоғамдық палаталарының, оның ішінде Қазақстан Республикасында құрылған өзге де субъектілерінен келіп түскен ұсыныстар мен қорытындылар бойынша ұқсас тақырыптар қамтылған анықтамалар (сұраныс бетте) міндетті түрде ескеріледі. Қоғамдық сарапшы қорытынды жобасына қол қояды (егер қорытынды дайындауды ұйымдастыру ұйымның басшысына тапсырса). Қорытындының жобасы жұмыс тобының отырысында қаралады және басқа да жұмыс тобының мүшелерінің ескертулері мен ұсыныстарын ескере отырып пысықталуы мүмкін. Ескертулер болмаған жағдайда жұмыс тобы мүшелерінің жалпы санының жартысынан астамы дауыс берсе қорытындының жобасы мақұлданған болып саналады. Мақұлданған жоба қорытындысы жұмыс тобы басшысының шешімі бойынша белгіленген тәртіппен жүзеге асуына тиісті шешімді қабылдау үшін қоғамдық кеңестің мүшелеріне жібереді.

Қоғамдық кеңес қорытынды жобаны қабылдамаған жағдайда, қоғамдық сараптама рәсімді тоқтату туралы не қайтадан өткізу туралы шешім қабылдайды. Қоғамдық сараптама қорытынды құжатты (қорытынды) құрастырылған нәтижелері бойынша мемлекеттік билік органдары, жергілікті өзін-өзі басқару органдары, мемлекеттік және өзге де органдар мен ұйымдардың қарауына жібереді, қоғамдық кеңеспен мемлекеттік билікте атқарушы органның ақпараттық-телекоммуникациялық «Интернет» желісіндегі ресми парақшасында/сайтында орналастырылады. Қоғамдық сараптама жүргізген заң жобалары мен басқа да нормативтік-құқықтық актілердің жобалары белгіленген мерзімде жүзеге асырылады, заң жобалау жұмыстарының жоспарлары, бағдарламалар қызметінде және өзге де актілерде көрсетілген органдар 120 күннен аспайды.

4. Қоғамдық талқылауды ұйымдастыру мен жүргізу тәртібі.

Қоғамдық кеңестің құзыретіне кіретін қоғамдық маңызы бар мәселелерді қоғамдық бақылау мақсатында пайдаланылатын қоғамдық талқылаумен түсіндіріледі, сондай-ақ шешімдердің жобалары мемлекеттік билік органдарын, жергілікті өзін-өзі басқару, мемлекеттік және өзге де органдар мен ұйымдардың міндетті түрде қатысуымен осындай талқылауға уәкілетті тұлғалардың аталған органдар мен ұйымдардың өкілдерінің, азаматтардың және қоғамдық бірлестіктердің шешімімен

мүдделенеді. Қоғамдық талқылау жариялы және ашық жүргізіледі. Қоғамдық талқылауға қатысушылар қоғамдық талқылауда енгізілген мәселелер бойынша сұрақтарға өз пікірін еркін айтуға құқылы. Қоғамдық талқылау бұқаралық ақпарат құралдары арқылы жүргізілуі мүмкін, соның ішінде ақпараттық-телекоммуникациялық «Интернет» желісін тарта отырып, қоғамдық талқылауға қатысуға әр түрлі кәсіптік және әлеуметтік топтардың, соның ішінде адамдардың құқықтары мен заңды мүдделерін қозғайтын немесе қозғауы мүмкін шешім, оның жобасы шығарылады. Қоғамдық талқылауды жүргізудің жоспары заңдар мен өзге де нормативтік-құқықтық актілерге сәйкес қоғамдық талқылау белгіленеді. Қоғамдық кеңес 100 күннен кешіктірмей қоғамдық талқылаудағы мерзімі, тәртібі, оны өткізу және оның нәтижелері туралы анықтайды. Бұл ретте қоғамдық кеңес қоғамдық талқылаудың барлық қатысушыларына қоғамдық талқылаудың иелігіндегі материалдарға және басқа да қатысты мәселелерге еркін қол жеткізуін қамтамасыз етуі керек. Мемлекеттік билік органдары сәйкес қарауына жіберілетін қоғамдық талқылаудың нәтижелері жөнінде және қорытынды құжатты (хаттамасы) қоғамдық кеңес дайындайды, сонымен қатар мемлекеттік биліктің атқарушы органының ақпараттық-телекоммуникациялық «Интернет» желісіндегі ресми парақшасында/сайтында орналастырылады.

5. Қоғамдық кеңес тәртібінің ұйымдастыруы бойынша кеңестің тыңдау

Қоғамдық кеңестің ұйымдастырып отырған кеңес тыңдалымында азаматтардың бостандығы мен (тәуелсіздігімен) құқықтары, қоғамдық кеңестің заңды мүдделерін қорғау, үкіметтік емес ұйымдардың, қоғамдық маңызды сұрақтары бойынша қарастырылады. Қоғамдық тыңдау - қоғамдық кеңес мүшелерімен және қалалық әкімшіліктің қоршаған ортаны қорғау, қала құрылыс қызметі, жұмыс, тауар сатып алу, мемлекеттік қорғаудағы бағыттармен ҚР заңдарында және облыстық мемлекеттік органдарда белгіленген тәртіп бойынша мемлекеттік биліктің атқарушы органының ақпараттық телекоммуникация желісінің арнайы парақшасында жарияланады.